

YOUCAT

Dialogická katechéza

Ako byť misijným
učenikom

Spolok svätého Vojtecha
Trnava 2026

Obsah

		Úvod	6
		Predslov pápežského delegáta pre katechézu a katechizmus	10
		01 Cesta k dialogickej katechéze	
		Ako odovzdávať vieru v epoche misijného učeníctva?	12
		02 YOUNG MISSIO	
		Koncepcia vzdelávania mladých katechétov	56
		Prílohy	
		▶ 1: Plagát/Leták o kurze YOUNG MISSIO	64
		▶ 2: Výber účastníkov kurzu (dotazník)	66
		▶ 3: Mentori kurzu YOUNG MISSIO	67
		▶ 4: Certifikát absolventa	69
		03 Train the Trainer	
		Týždňový doplnkový vzdelávací program pre všetkých, ktorí sa už teraz angažujú v odovzdávaní viery	70
		Prílohy	
		▶ 1: Desať vecí, ktoré vytvárajú „bezpečný priestor“	84
		▶ 2: Obrazy Boha	85
		▶ 3: Obrazy Ježiša	86
		▶ 4: Profil mojej cieľovej skupiny	87
		▶ 5: Mládežnícky slovník	88
		▶ 6: Ako založiť študijnú skupinku (study group)	89
		▶ 7: Tajomstvo participácie	90
		▶ 8: Dom viery	91
		▶ 9: Kreslená katechéza	95
		▶ 10: Tandemový princíp	96
		Dôležité pojmy	98
		Poznámky	100
		Fotografie	104
		PodĎakovanie	104

Úvod

YOUCAT Katechizmus pre mladých existuje od roku 2011. Vtedy ho pápež Benedikt XVI. rozdal mladým ľuďom, ktorí prišli do Madridu na Svetové dni mládeže. Mladí katolíci sa v ňom vôbec po prvý raz zapojili do procesu odovzdávania viery. Dnes je YOUCAT v celosvetovom meradle jedným z rozhodujúcich faktorov pri oslovovaní a nadchýnaní mladých pre katolícku vieru. Zas a znova sa v ňom realizujú nádeje koncilových otcov v súvislosti s obnovou Cirkvi, ktoré boli zosumarizované v konštitúcii *Lumen gentium*, i slová pápeža Františka, ktorý v exhortácii *Evangelii gaudium* rezolútne zopakoval, že mladí ľudia sa nechávajú zapáliť a stávajú sa misijnými učeníkmi*, uvedomujúc si vlastnú zodpovednosť za šírenie viery.

Žltú knižku, ktorá vznikla v roku 2011 na popud kardinála Christophu Schönborna, doplnili postupne ďalšie publikácie, okrem iného *Y-BIBLIA*, *DOCAT*, *YOUCAT pre deti*. V súčasnosti sa pripravuje príručka na predmanželskú prípravu mladých. Pod záštitou nadácie YOUCAT Foundation paralelne pracujú katechéti z najrôznejších afrických, latinsko-amerických a ázijských krajín na elementárnom katechizme, ktorý vyjde pod názvom *YOUCAT BASICS*.

Ovocím všetkej tejto tvorivej práce je úchvatná sieť mladých katolíkov participujúcich na novej evanjelizácii. Zakladajú mládežnícke stretká a študijné skupinky, aby nadviazali hlbší vzťah s Ježišom i Cirkvou. Túžia vydávať žiarivé svedectvo viery. Kňazi a biskupi vnímajú toto ich misijné snaženie a vítajú ho ako nový rozmer ohlasovania smerom zdola. Nové skúsenosti s katechézou sa následne stali predmetom diskusií s Rímom, konkrétne s Dikastériom pre novú evanjelizáciu.

* „Misijný učeník“ je v niektorých dokumentoch prekladaný aj ako „učeník misionár“. Tieto dva pojmy sa významovo prekrývajú a sú navzájom zastupiteľné (pozn. prekl.).

Príručka vo vašich rukách je určená ľuďom, ktorí majú na starosti práve katechézu. Jej zámerom je podhaliť im novú katechetickú metódu – metódu „dialogickej katechézy“. Vznikla ako výsledok skúseností z mnohých krajín a sumarizuje všetko, čo je dnes v plodnom hnutí novej evanjelizácie už beztak praxou. Tento manuál predstavuje nový teoretický prístup a tiež dva veľmi praktické vzdelávacie programy, takže ho možno bezprostredne využiť a otestovať priamo v pastorácii. Konkrétne ide o tieto programy:

- ▶ **YOUNG MISSIO** – vzdelávací koncept pre mladých katolíkov, ktorí by sa chceli angažovať ako katechéti. Je odpoveďou na výzvu pápeža v apoštolskom liste *Antiquum ministerium*. Pomocou YOUCAT-u poznávajú mladí svoju vieru a učia sa žiť ju do hĺbky. Osvojujú si schopnosť efektívne podporovať kňazov a katechétov s kánonickou misiou v ich každodennej práci.
- ▶ **TRAIN THE TRAINER (TTT)** – týždňový kurz pre katechétov a kňazov, ktorí sa chcú naučiť, ako mladým odovzdávať vieru formou rovnocenného dialógu.

Okrem toho nájdete v knižke aj viacero praktických metód, ktoré sa v najrôznejších krajinách ukázali byť počas katechézy nápomocné.

Tento manuál vznikol s podporou pápežskej nadácie Pomoc trpiacej Cirkvi (ACN, Aid to the Church in Need), ktorú s nadáciou YOUCAT Foundation spája túžba odpovedať na špecifické potreby svetovej Cirkvi. Jednou z tých ústredných je odovzdávať vieru ďalším generáciám – a práve na ňu reaguje tento manuál.

Za YOUCAT Foundation
Dr. Theresia Theukeová a Bernhard Meuser

01

Časť

Cesta
k dialogickej
katechéze

Ako odovzdávať vieru
v epoche misijného
učeníctva?

Katechéza dialogická

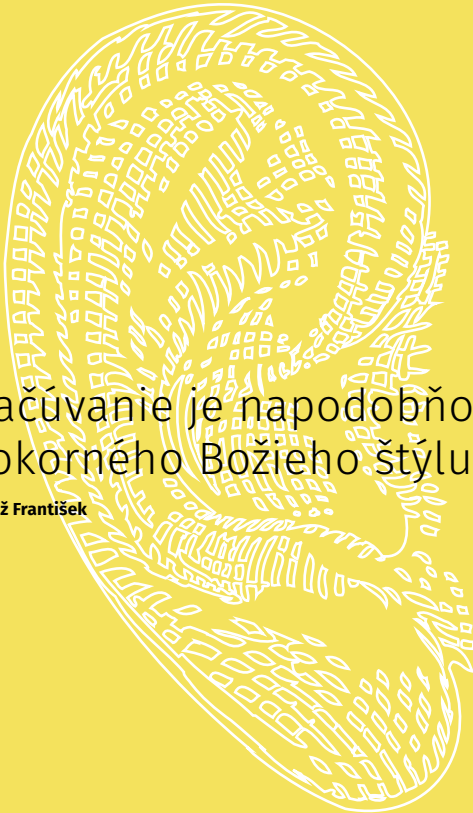
STRANY 12 – 55

Načúvanie je napodobňovaním pokorného Božieho štýlu.

Pápež František

1. Čo znamená slovo „katechéza“?

Slovo katechéza pochádza z gréckeho výrazu *kat'echain*. Zaznieva v ňom slovíčko „echo“, teda ozvena. A opodstatnene. Práve ozvena je tým, čo stojí na samom počiatku. Prostredníctvom viery sa smerom k nám niečo odráža. Čosi, čoho zdrojom nie sme my ľudia. Tým niečím je Zjavenie. Alebo ako povedal jezuita Karl Rahner: „sebaohlásenie Boha“.

Tento obraz z oblasti akustiky nás vovádza priamo do hlbín katechézy. **Viera je z počúvania** (porov. *Rim* 10, 17). Je ozvenou radostnej zvesti. Cieľom katechézy je, aby v srdci jednotlivca i v spoločenstve veriacich dlhodobo a trvalo

znelo čosi, čo zmení smerovanie sveta. Svet nie je stratený. Boh je verný. Jeho Syn sa stal človekom a v jeho Vtelení sa po druhý raz stávajú pravdou slová z *Knihy Genezisy* „a bolo to dobré“ (*Gn* 1, 18). Svetom znie veľkonočná zvešť o oslobodení od hriechu a smrti. A týka sa aj môjho života. Aj pre mňa je šanca na život.

Som mladá katechéta. Mojou úlohou je rôznymi spôsobmi, vrátane použitia moderných médií, prinášať Božiu zvešť mladým ľuďom – aby sa jej ozvena dotkla aj ich srdca, možno vo chvíli, keď by to najmenej čakali. Byť ozvenou je našou prácou. Nie nevyhnutne hlasnou, ale prítomnou.

Maria Francisová, India

2. Katechéza v Ježišových časoch

Dejiny katechézy sa začínajú osobou samotného Ježiša, ktorý je **predobrazom všetkých katechétov** a zároveň prvým z nich. Sám Ježiš je ohlasovaním: „Ja som sa na to narodil a na to som prišiel na svet, aby som vydal svedectvo pravde“ (*Jn* 18, 37). Je nositeľom zvesti, ktorá sa týka každého jedného človeka: „Ja som prišiel na svet ako svetlo, aby nik, kto verí vo mňa, neostal vo tmách“ (*Jn* 12, 46). Svojich poslucháčov žiada, aby mali otvorené uši: „Máte uši, a nepočujete?“ (*Mk* 8, 18). „Kto má uši, nech počúva“ (*Mt* 13, 9). Táto Ježišova výzva neostáva nepočutá. Niektorých osvieti, obrátia sa

a zmenia svoj život. Iní však Ježiša ignorujú, nechápu, odvracajú sa od neho, ba dokonca ho zradia: „Pískali sme vám, a netancovali ste“ (Mt 11, 17).

Ježiš bol katechétom nielen preto, že vyučoval. Bol ním aj preto, že ľudí k sebe pútal nepredstaviteľným spôsobom – na konci doslova „fyzicky“. **Vtelený Ježiš** je pravým svetlom (Jn 1, 9), pravdou, životom i **cestou** (Jn 14, 6), **ktorá nesie (kat'echain)** tam, odkiaľ prichádza záchrana. Ježiš Kristus je všetkým, čo nám Boh chcel kedy zvestovať. Je poslom i posolstvom zároveň. Je dokonalým komunikátorom:

„Svojím Vtelením sa dokonale identifikoval s tými, ktorí sa mali stať prijímateľmi jeho posolstva. A toto posolstvo im nekomunikoval len slovami, ale aj celým svojím životom.“⁴ V ňom sa otvára cesta všetkých ciest, východisko zo zóny smrti, cesta domov, po ktorej sa padnuté ľudstvo môže vrátiť k Otcovi, nebo, ktoré sa začína už na zemi a nikdy sa nekončí. Jeho krížom a zmŕtvychvstaním musí prejsť každý, kto chce uniknúť smrti

a nájsť život: „A v nikom inom niet spásy, lebo niet pod nebom iného mena, daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení“ (Sk 4, 12). Všetko záleží od toho, či Ježišovi povieme *áno* alebo *nie*.

Katechéza existuje, pretože Ježiš do nej svojich učeníkov zaučil a **vysslovene ich ňou poveril**⁵: „Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna, i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal“ (Mt 28, 19 – 20). Toto poverenie pozostáva zo štyroch príkazov: „Chodte... učte... krstite... naučte!“

Aj nás Filipínčanov trápí „rozpor medzi vierou a všedným životom“. Mnohí sú katolíkmami len na papieri a ďalší síce v nedeľu chodia do kostola, no zvyšok týždňa takmer nežijú svoju vieru.

Glenn Magpusao, Filipíny

CHOĎTE...
UČTE...
KRSTITE...
NAUČTE...!

V týchto **štyroch univerzálnych bodoch** je obsiahnuté všetko, čo dnes **v kontexte novej evanjelizácie nanovo objavuje** aj moderná **katechéza**:

1. **Cirkev je ako zmluvný dodávateľ**, má misionárske poslanie prichádzať za ľuďmi.
2. Ako **katechetický cieľ** už nestačí formulácia „stať sa praktizujúcim katolíkom“. Cieľom je „byť misijným učeníkom“⁶.
3. **Význam krstu** spočíva v uzavretí novej zmluvy v Kristovej krvi a sviatostnom začlenení sa do tajomstva jeho života.
4. Nutná je jednak **existenčná, jednak didaktická integrácia** do „nového života“ s Kristom a so spoločenstvom kresťanov.

3. Od katechumenátu k náboženskej výchove

Ozvenou Ježiša bol rozmach turíčnej Cirkvi a nárast počtu tých, ktorí sa chceli nechať pokrstiť. Tým sa začali fascinujúce dejiny Cirkvi katechumenátu. Kresťanom sa človek nestával len nejakým rýchlym administratívnym úkonom alebo vonkajším rituálom. Katechumeni (uchádzači o prijatie krstu) vykročili na cestu pozvoľného štúdia, ktoré sa často natiahlo aj na niekoľko rokov. Prijali nielen učenie („krstné katechézy“), ale krok za krokom boli zasväcovaní aj do tajomstiev viery. V istom zmysle absolvovali niečo ako koučing a cez vyznania a skutky sa smeli približovať k tomu, aby Bohu povedali svoje *áno*. Na ceste do Cirkvi sa museli rozhodnúť pre existenciálny rozchod „s márnym spôsobom života, zdedeným po otcov“ (1 Pt 1, 18). Až potom mohli vnímať kresťanstvo ako osobné stretnutie, až vtedy sa v krste mohli stretnúť s veľkonočnou skutočnosťou Krista. Katechéza bola celostným procesom a tento proces menil ľuďom život. Človek sa sviatosťným spôsobom stával súčasťou Cirkvi, ktorá sa neprestajne usilovala naplňať slová o „novom stvorení“ (Gal 6, 15).

Po období vlády cisára Konštantína ubudlo dramatických životných zmien, ktoré musel človek podstúpiť pred prijatím viery. Kresťanom sa stávala spravidla narodením sa do kresťanskej rodiny.

Katechéza je vovedením do priateľstva s Kristom. Je procesom premeny a zároveň celoživotnou konverziou, ktorá smeruje k tomu, aby sme sa stali misijnými učeníkmi.

sestra Constance, FMA, Zambia

Katechéza fungovala ako bežný spôsob odovzdávania viery a postupne sa stala **súčasťou bežnej výchovy**.

V súčasnosti sa grécke *kat'echēin* naozaj prekladá slovom vychovávať, vzdelávať alebo jednoducho vyučovať. Katechumenát ako proces komplexnej integrácie do viery postupne nahradila **katechéza**

na spôsob monologickej prednášky, ktorá viedla k celej palete nerozumení a nezriedka sa končila indoktrináciou, pri ktorej sa málo dokázateľná informácia odovzdávala ešte s väčším nátlakom. Katechéza sa pretransformovala

na „vyučovací predmet“ so špecifickým obsahom.

Jeho cieľovou skupinou sa stali primárne deti, ktoré sa v istom bode svojho náboženského života začali vzdelávať vo veciach viery. Protireformačné úsilie cieľ takéhoto vyučovania ešte viac vymedzili: všetci, ktorí sa zúčastňujú na kresťanskom vyučovaní, majú v prvom rade poznať pravú eucharistickú vieru, vedieť spamäti odrecitovať hlavné príkázanie, vymenovať Desatoro, päť cirkevných príkázaní a prijatť sviatosti. Okrem toho im treba pripomínať, aby si plnili povinnosť sláviť nedeľu.

Zámerom takéhoto vyučovania bolo vychovať „praktizujúceho katolíka“.

4. Katechéza je viac ako vyučovanie

Druhý vatikánsky koncil opísal Cirkev ako spoločenstvo, Kristovo telo, svetlo národov. Nový pohľad na Cirkev a liturgiu si vyžadoval aj zmeny v katechéze – má byť dialogická, horizontálna a participatívna, plná interakcie a svedectva. Musíme sa teda odpútať od nazerania na katechézu ako na akúsi **náboženskú techniku**, ktorá veci viery tlmočí jazykom **vedy**. V minulosti to viedlo **k vzdialeniu sa** od autentickej a účinnej katechézy **vo viacerých ohľadoch**:

Katechéza chápaná ako vyučovanie zvädzala

k falošnej objektivizácii viery.

Ako keby bolo možné vieru sprostredkovať vecne, podobne ako zákonitosti fyziky – stačí, že ju človek abstraktne uchopí a potom po kúsočkoch naservíruje. Vieru však nemožno odovzdať bez toho, aby bol človek vo viere sám ukotvený, aby sám „horel“. Odovzdávanie viery si vyžaduje primárne svedka a až potom učiteľa. „To, čo ľudia našej doby hľadajú, nie sú v prvom rade učiteľia, ale svedkovia. A ak sú to učiteľia, tak preto, že sú aj svedkami.“⁷ Bez svedkov niet presvedčených.

Katechéza neraz

redukovala vieru na pojmy a hodnoty

a zabúdala na tajomstvo. To, že Boh je tajomstvom a že ním vo svojom Zjavení aj ostáva (lebo jeho láska sa nedá vysvetliť), si vyžaduje bázeň, načúvajúcu modlitbu a lásku. Len tak budeme schopní vnímať to, čo presahuje všetko chápanie.⁸

Nezriedka sa stávalo, že

katechéza bez prvého ohlasovania⁹

preťažovala účastníkov náboženskej výchovy. Ak chýba akékoľvek malé semienko viery, katechéza i teológia sa nemajú o čo oprieť a vznášajú sa vo vzduchoprázdne.

Koncept „vyučovania“ viedol takmer nevyhnutne

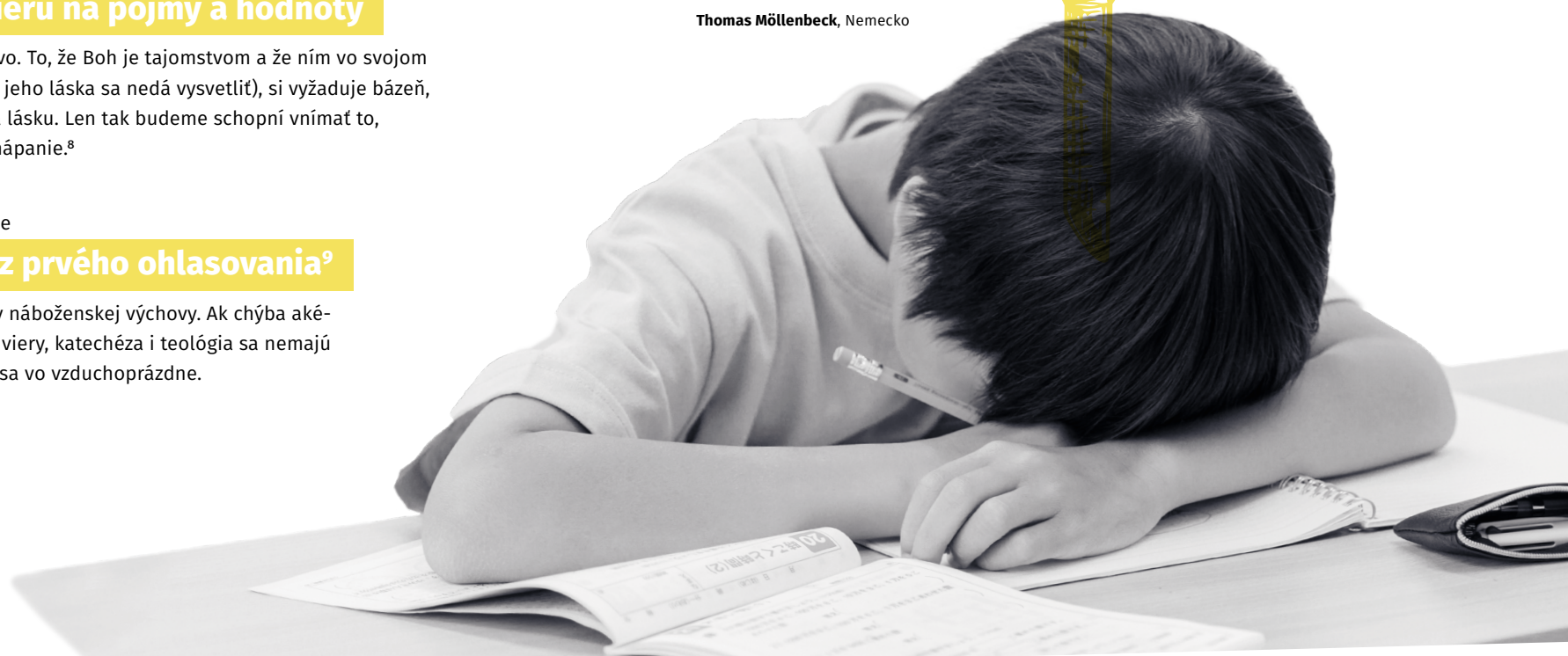
k intelektualizácii viery

a k vytvoreniu vzdelávacieho programu, akoby bola katechéza nejakým mentálnym cvičením a pozostávala v podstate len z kognitívnych učebných krokov. Ibaže pri katechéze v skutočnosti nejde ani tak o učenie sa textov a usmernení ako o spoznávanie osoby.¹⁰ Katechéza slúži v prvom rade na otvorenie sa trvalému vzťahu s Ježišom Kristom¹¹, ktorý je v Cirkvi živo prítomný. Až potom, ako výsledok osobného vzťahu s Ježišom, sa podstatným stane aj obsah a zámer jeho posolstva. Bez vzťahu však k osvojeniu obsahu nikdy nedôjde.

Katechéza je ako futbal, pravidlá oboch musia byť jasné dané. No dôležitejšie ako o pravidlách hovoriť, je hrať podľa nich.

Thomas Möllenbeck, Nemecko

Fotografie

Adobe Stock: Cover, 11, 17, 19, 21, 28, 29, 79; Cathopic: 25, 38, 45, 48, 50, 54, 86; © EWTN.TV: Daniel Ibáñez: 33; flickr.com: 47; © Getty Images: 71; gratisgraphics.com: 86; Neuer Anfang: 65; pexels.com: 8, 57; pixabay.com: 86; Privat: 11, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 27, 39, 84; publicdomainpictures.net: 86; pxfuel.com: 86; pxhere.com: 86; Roys Photography: 51; unsplash.com: 13, 26, 32; vectorportal.com: 86; Wikimedia Commons: 31, 35, 36, 37, 79, 86, 97; YOUCAT Foundation 6, 40, 42, 52, 104.

Pod'akovanie

Zľava doprava: prof. Thomas Möllenbeck (Nemecko), s. Constance Nsofwaová FMA (Zambia), Michaela Heeremánová (Nemecko), Maria Francisová (India), Bernhard Meuser (Nemecko), vdp. Vijaykumar Monthu Machado (India), Johann Rhee (Nemecko), biskup Dr. Franz-Peter Tebartz-van Elst, vdp. Glenn Magpusao (Filipíny), Dr. Theresia Theukeová (Nemecko), Darlei Zanon (Brazília), vdp. Thomas Varghese (India), Danilo Oliveira Luiz (Brazília), vdp. Benny Suwito (Indonézia), Luis Enrique Delgado Gonzalez (Mexiko)

Z nemeckého originálu *YOUCAT Dialogische Katechese. Ein innovatives Konzept für Praxis*, ktorý vydala YOUCAT Foundation gemeinnützige GmbH, Königstein im Taunus v roku 2023, preložila Eva Bubnášová, lektoroval Ivan Šulík
Vedenie projektu a redakcie Bernhard Meuser
Asistencia projektu Johann Rhee

Vydal Spolok sv. Vojtecha – Vojtech, spol. s r. o., Trnava 2026,
ako svoju 4 471. publikáciu
Zodpovedná redaktorka Katarína Kročková
Jazyková úprava Lenka Bebjaková
Ilustrácie, grafická úprava a obálka Alexander von Lengerke
Sadzba Viva Design
Tlač Finidr, Český Těšín
V Spolku sv. Vojtecha prvé vydanie

www.youcat.org
www.ssv.sk, eVojtech.sk
objednávky: 033/590 77 18, objednavky@ssv.sk

Jediným spoločníkom YOUCAT Foundation je Pápežská nadácia ACN so sídlom v Königsteine im Taunus.
Všetky práva vyhradené. Používanie značky YOUCAT je možné iba so súhlasom Youcat Foundation.
Youcat® je medzinárodné chránená slovná a obrazová značka vedená pod číslom GM: 011929131.

Členská zľava 15 % platí v obchodnej sieti SSV.

ISBN 978-80-8161-619-8